

การทำงานอย่างมีระบบ

ในทุกเทอมวิมังสาที่ผ่านมา ทางที่มิชาดนตรีชีวิตของเราจะมีการจัดให้เด็กนักเรียนมีการแสดงมหกรรมดนตรีชีวิตขึ้น ซึ่งหลักการคือให้เด็กนักเรียนช่วยกันวางแผนและจัดสร้างการแสดงในรูปแบบของตนเอง โดยนำเอาความรู้ที่ได้จากการเรียนในห้องเรียน ตั้งแต่เทอมชั้นที่ 3 วิริยะ จิตตะ ทั้ง 3 เทอมมารวมกันและนำมาสร้างเป็นกิจกรรมขึ้นใหม่ขึ้นมา อย่างสร้างสรรค์ได้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ให้ที่มิชาดนตรีชีวิตของเราได้พยายามอย่างมากในการจัดรูปแบบการทำงานให้กับเด็กนักเรียนให้อย่างละเอียด ซึ่งได้เริ่มใคร่ครวญกับตนเองว่า

“ปัญหาการทำงานของเด็กนักเรียนในการทำงานมหกรรมดนตรีชีวิตมีอะไรบ้าง”

เมื่อเรามาบังคับใจให้ดี เราได้พบว่า ปัญหาในด้านการทำงานมีหลากหลายรูปแบบ แต่มีปัญหานึง ที่ฉันเห็นถึงความสำคัญว่าถ้าเด็กนักเรียนขาดทักษะด้านการวางแผนไปแล้ว การทำงานจะเป็นอย่างไร คำตอบที่ฉันคิดคือทำให้งานประสบความสำเร็จยาก เพราะเวลาเราทำงานไม่วางแผนขึ้นนั้นจะเล็กหรือใหญ่ก็ตาม หากไม่มีการกำหนดขอบเขตหรือสร้างเค้าโครงขึ้นมาบ้าง อาจทำให้เด็กนักเรียนไม่เห็นภาพการทำงานและสิ่งที่ต้องทำที่ชัดเจน

“แล้วปัญหาด้านการวางแผนนี้ สำคัญต่อการเรียนรู้เด็กนักเรียนแค่ไหน”

ทั้งที่ผ่านมาพวกเราต่างพบกับปัญหาในเรื่องการจัดวางระบบการทำงานของเด็กนักเรียนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ ซึ่งที่ผ่านมามีในทุก ๆ ปี ฉันใช้วิธีการแบ่งเด็กนักเรียนเพื่อให้ทำงานตามระบบแบบแผนที่ครูสร้าง แต่เรามักพบเจอปัญหาระหว่างทาง เมื่อเด็กนักเรียนบางคนไม่มีหน้าที่ของตนเองที่ชัดเจน และในบางคนก็มีหน้าที่มากเกินไป บางคนมีทักษะในการวางแผนการทำงานอย่างชัดเจน ในขณะที่อีกคนไม่มี ปัญหานี้ทั้งหมดที่กล่าวขึ้นมานั้น ล้วนเกิดมาจากตัวของครูผู้สอนเองที่ยังขาดความชัดเจนทางด้านการสื่อสาร การจัดการและการวางแผนอย่างเป็นลำดับขั้น รวมไปถึงเครื่องมือที่สามารถช่วยให้เด็กนักเรียนสามารถทำงานได้อย่างมีคุณภาพ มองเห็นตนเอง และภาพรวมการทำงานได้ เมื่อตระหนักได้อย่างนั้นพวกเราจึงได้ทำพูดคุยและตระหนักถึงความสำคัญในการสื่อสารและโดยเฉพาะเรื่องการวางแผนให้มีความชัดเจน

“แล้วเราจะทำอย่างไรกับปัญหาด้านการวางแผนการทำงานของเด็กนักเรียนดี”

เราวิเคราะห์ออกมาได้ว่าเด็กเรียนไม่สามารถวางแผนการทำงานได้เพราะไม่เห็นภาพการทำงานและบทสรุป เราจึงเริ่มหาเครื่องมือที่สามารถมาช่วยเด็กนักเรียนในการทำงานได้อย่างมีแบบแผน ฉันจึงตกลงกับทีมว่าจะใช้วิธีการทำแบบบันทึกลงในสมุดทุกครั้งที่มีการเรียนการสอน ซึ่งก่อนการทำงานให้เด็กนักเรียนทำ BAR (Before Action Review) เพื่อเป็นการกำหนดเป้าหมายการทำงาน และหลังจากทำงานเสร็จเด็กนักเรียนทำ AAR (After Action Review) เพื่อได้ทบทวนตนเองว่าระหว่างการทำงาน มีสิ่งใดสำเร็จ หรือไม่สำเร็จ เพราะเหตุใด รวมถึงสิ่งที่อยากปรับแก้ให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความเป็นรูปธรรม สอดคล้องและง่ายต่อการวางแผนการทำงานของเด็กนักเรียนเอง ซึ่งหัวข้อที่ใช้มีดังต่อไปนี้

BAR (Before Action Review)

เป้าหมายที่ฉันจะทำในวันนี้คือ_____

ด้วยวิธีการใด_____

AAR (After Action Review)

เป้าหมายที่ฉันตั้งมาในวันนี้สำเร็จหรือไม่_____

อะไรเป็นปัจจัยความสำเร็จหรือไม่สำเร็จ_____

สิ่งที่ฉันได้เรียนรู้จากการทำงาน_____

สิ่งที่ฉันอยากปรับแก้ในการทำงานครั้งต่อไป_____

เปิดเรียนมาสัปดาห์แรกของเทอมวิมังสา ฉันไม่รอช้าที่จะชวนเด็กนักเรียนสร้าง
 คำโครงการสำหรับการทำมหกรรมดนตรีร่วมกัน เพื่อให้เด็กนักเรียนมองเห็นภาพรวมของการทำงาน
 และสามารถวางแผนการทำงานในแต่ละสัปดาห์ได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น โดย
 แผนการทำงานมหกรรมดนตรีชีวิต มีดังนี้

สัปดาห์	สิ่งที่ต้องได้
1	เริ่มทำตารางวางแผนการทำงาน มหกรรมดนตรีชีวิต / แบ่งหน้าที่ของตนเอง
2	ซ้อมบท / ซ้อมดนตรี / ทำฉาก / กำหนดงานเบื้องหลัง / การแต่งกาย
3	“.....”
4	“.....”
5	“.....” *เพิ่มการวางแผนการเดินทางเข้าออกจากแต่ละฝั่ง (Stage setting)
6	ภาคสนาม (กำหนดการซ้อมร่วมกันนอกกรอบแบบอิสระ)
7	การซ้อมทุกอย่างเสร็จสมบูรณ์ (ซ้อมใหญ่)
8	ซ้อมเสมือนจริง (อย่างต่ำ 3 รอบ) / แสดงจริง ณ วันแสดง

เมื่อเด็กนักเรียนได้ทราบแผนการทำงานโดยรวมของงานมหกรรมดนตรีชีวิตแล้ว ครูผู้สอน
 จึงให้เด็กนักเรียนเริ่มกำหนดหน้าที่ของตนเองที่ชัดเจนโดยสามารถแบ่งหน้าที่ได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้แต่งบทละคร / เนื้อเรื่อง
2. ผู้กำกับบทละคร
3. ผู้กำกับการแสดง
4. นักแสดงบทบาทสมมติ
5. นักแสดงดนตรี
6. ผู้ออกแบบการแต่งกาย
7. ผู้หาสื่อ / โน้ต / เพลงประกอบการแสดง
8. เบื้องหลัง / ฝ่ายฉาก

โดยลำดับหน้าที่ตามข้างต้นนี้ ทุกคนจะต้องมีหน้าที่หลักซึ่งส่วนมากก็คือนักแสดงบทบาทสมมติ หรือนักดนตรี และยังมีหน้าที่รองที่ทำเบื้องหลังอีกด้วย เช่น หากหน้าที่หลักเป็นนักแสดงบทบาทสมมติหน้าที่รองอาจเป็นฝ่ายฉาก เป็นต้น

หลังจากที่เด็กนักเรียนได้พูดคุย ปรึกษาหารือกันเรื่องหน้าที่ของตนเองจนเสร็จสิ้น ก็ได้เวลาสำหรับการดำเนินงาน สำหรับสัปดาห์ที่ 2 เด็กนักเรียนได้เริ่มวางแผนการทำงานผ่านการทำ BAR (Before Action Review) และ AAR (After Action Review) อย่างเคร่งครัด ทุกต้นชั่วโมง และท้ายชั่วโมง ทำอย่างต่อเนื่องทุกสัปดาห์

เมื่อเด็กนักเรียนดำเนินการตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นลำดับ ครูสังเกตและพบว่ามากกว่าระบบการวางแผนที่เด็กนักเรียนจะสามารถทำได้ด้วยตนเองได้ดีแล้ว ยังสามารถ “สร้างความเป็นเจ้าของการเรียนรู้” จากการทำงานมหกรรมดนตรีชีวิตได้อีกด้วย ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะที่มหกรรมดนตรีชีวิตเราได้มีการทำ LS อย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นไปยังผลสัมฤทธิ์ของเด็กนักเรียน การหาวิธีการปรับแก้หลักการทำงาน การสื่อสารในการทำงาน และการแก้ปัญหาการทำงานเชิงระบบแบบแผน และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพได้สูงสุดในการเรียนรู้ ฉันก็ยังหวังว่าสักวันหนึ่ง เด็กนักเรียนที่ฉันสอนจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี โดยสามารถนำเอาสิ่งที่ฉันสอนมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้ไม่มากนักน้อย

ครูมะปรางค์ (ดนตรีชีวิต)